

HASTALIĞIN İŐ İLİŐKİSİNE ETKİSİ

Av. Dr. Cuma Arif DEMİR

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2021

ARALIK 2021

ISBN: 978-975-368-704-1

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850) 441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Canım annem Aslı DEMİR
ve
rahmetli babam Kuddusi DEMİR'e...

ÖNSÖZ

Tıbbi anlamda hastalık, beden veya zihinde meydana gelen anormal bir durum olarak kabul edilmektedir. Tıbbi anlamda hastalığın iş hukuku anlamında hastalık olabilmesi için, işçinin iş görme edimini etkilemesi, iş görme edimini engellemesi gerekmektedir. İş hukuku anlamında hastalıkta, hastalık sonucunda iş göremezlik meydana gelmektedir.

Hastalığın iş ilişkisi ve iş sözleşmesine etkisi, sonuçları itibari ile önem arz etmektedir. Hastalık, işçinin işe alınmasını, iş sözleşmesinin devamını ve iş sözleşmesinin feshini etkilemektedir.

Hastalık, iş görüşmelerinde işçi işveren ilişkisini etkilemektedir. İşçinin iş görme edimini bizzat yerine getirmesini engelleyen bir hastalığını gizlemesi veya işveren tarafından kendisine sorulduğu halde gerçeğe aykırı beyanda bulunması halinde işini kaybetmesi söz konusu olabilecektir.

İş sözleşmesinin devamında işçi, hastalık nedeniyle iş görme edimini yerine getirememektedir. Hastalık halinde iş sözleşmesinde askı hali oluşmakta, buna bağlı olarak kıdem, ihbar tazminatı ile yıllık izne esas hizmet süresine, ücrete ve ek sosyal haklara etkisi bulunmaktadır.

Hastalık, iş sözleşmesinin feshinde işçi ve işveren açısından belirli şartların oluşmasına bağlı olarak haklı neden (İş K. m. 24/I ve m. 25/I kapsamında) oluşturmaktadır. Aynı şekilde iş sözleşmesinin feshinde geçerli neden (İş K. m. 18 kapsamında) de olabilmektedir.

Doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışmamızda hastalık kavramı, hastalığın iş sözleşmesinin kurulmasına, devamına ve sona ermesine olan etkileri incelenmiştir. Öğreti görüşleri ve Yargıtay uygulamasına olabildiğince yer verilmeye çalışılmıştır.

Bu vesileyle İş Hukuku'nu bana sevdiiren Tez Danışman Hocam İstanbul Üniveritesi Dekanı Prof. Dr. Ömer EKMEKÇİ'ye, doktora tez jürimde olan Prof. Dr. Erüment ÖZKARACA'ya, Prof. Dr. Şahin AKINCI'ya, Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER'e, Doç. Dr. Enver GÜLVER'e saygı ve hürmetlerimi sunarım.

Her zaman destek ve yardımını hissettiğim, doktora tez savunma döneminde ağır hastalık geçiren muhterem kayınpederim Hasan Kılıç'a acil şifalar dileyerek saygı ve hürmetlerimi sunuyorum. Hayatın tüm zorluklarını ve güzelliklerini benimle paylaşan, her zaman yanımda olan kıymetli eşim Semanur Demir ile canım evlatlarım Selimhan ve Faruk Emre'ye de sevgi ve şükranlarımı sunuyorum.

Bu süreçte bana yardımcı olan Av. Suat DOĞAN, Av. Abdulkadir TİLKİ, Av. Nisanur CEYLAN ile kitabın basımını gerçekleştiren Filiz Kitabevi yönetileri ve tüm çalışanlarına yürekten teşekkürlerimi sunarım. Doktora tezimin kitap baskısının tüm hukuk camiasına hayırlı ve faydalı olmasını dilerim.

İSTANBUL 2021

Av. Dr.CUMA ARİF DEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ	XV

Birinci Bölüm

Hastalığın İş İlişkisinin Kurulmasına Etkisi

§1. HASTALIK KAVRAMI VE KONUYA İLİŞKİN MEVZUAT	1
I. HASTALIK KAVRAMI	1
A. TIBBİ ANLAMDA HASTALIK KAVRAMI	2
B. İŞ HUKUKUNDA HASTALIK KAVRAMI	4
C. İŞ GÖREMEZLİK KAVRAMI	5
II. HASTALIĞA İLİŞKİN MEVZUAT	8
A. 158 SAYILI ILO SÖZLEŞMESİ	8
B. İŞ KANUNU	9
C. BASIN İŞ KANUNU	11
D. DENİZ İŞ KANUNU	12
E. TÜRK BORÇLAR KANUNU	13
§2. HASTALIĞIN İŞ SÖZLEŞMESİNİN KURULMASINA ETKİSİ	13
I. İŞ SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU ÖNCESİ İŞ GÖRÜŞMESİ	13
A. İŞVERENİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	16
1. Soru Sorma Hakkı ve Sınırları	17
2. Muayene Ettirme Hakkı ve Sınırları	22
B. İŞÇİ ADAYININ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	24
1. İşçinin Hastalığı Hakkında Açıklama Yapma Yükümlülüğü	24
2. Kendiliğinden Aydınlatma Yükümlülüğü	26
II. İŞ GÖRÜŞMESİNDE TARAFLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNE AYKIRILIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI ...	28
A. İşçi ve İşverenin Culpa In Contrahendo Sorumluluğu	28

B. İş Görüşmesinde İşçinin İşvereni, İşverenin İşçiyi Yanıltması	32
1. İşçinin İşvereni Yanıltması	32
2. İşverenin İşçiyi Yanıltması	34

İkinci Bölüm

Hastalığın İş Sözleşmesi Devam Ederken Ortaya Çıkan Etkileri

§3. ASKI HALİ VE HASTALIĞIN HİZMET SÜRESİNE ETKİSİ	36
I. GENEL OLARAK	36
II. İŞ SÖZLEŞMESİNİN ASKIDA KALMASI	39
III. HİZMET SÜRESİNE ETKİSİ	44
A. İHBAR TAZMİNATINDA	44
B. KIDEM TAZMİNATINDA.....	45
C. İŞE İADE DAVASINDA İŞÇİNİN ALTI AYLIK KIDEMİNDE	50
D. YILLIK İZİN ALACAĞINDA	54
1. Yıllık İzin Süresine Etkisi.....	56
2. Yıllık İzin Ücretine Etkisi.....	58
E. DENEME SÜRESİNDE	59
§4. ÜCRETE ETKİSİ	60
I. MAKTU AYLIKTA ETKİSİ	63
A. GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİKTE MAKTU AYLIK	65
B. MAKTU AYLIK-İŞ K. 25/I-B KARŞILAŞTIRILMASI.....	70
II. MAKTU AYLIK DIŞINDAKİ ÜCRETLERE ETKİSİ	71
III. EK SOSYAL HAKLARA ETKİSİ	77
A. PRİM	79
B. İKRAMİYE	83
IV. FAZLA MESAİ HAFTA TATİLİ GENEL TATİL ÜCRETLERİNE ETKİSİ	85
A. FAZLA MESAİ ÜCRETİNE ETKİSİ.....	85
B. HAFTA TATİL ÜCRETİNE ETKİSİ	87
C. ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİL ÜCRETİNE ETKİSİ	94
§5. GREV VE LOKAVTA ETKİSİ	96
I. GREVE ETKİSİ	96

A. HASTALIKTAN SONRA GREV KARARININ UYGULAMAYA KONULMASI.....	98
B. GREV KARARININ UYGULANMASI SONRASINDA İŞÇİNİN HASTALANMASI.....	101
II. LOKAVTA ETKİSİ	102
§6. BAZI ÖZEL KANUNLARDA KONUNUN DÜZENLENİŞ BİÇİMİ	102
I. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA	103
II. DENİZ İŞ KANUNU'NDA	105
A. ÜCRETE ETKİSİ	105
B. HİZMET SÜRESİNE ETKİSİ.....	107
C. HAFTA TATİL ÜCRETİNE ETKİSİ	108
III. BASIN İŞ KANUNU'NDA	109
A. ÜCRETE ETKİSİ	109
B. HİZMET SÜRESİNE ETKİSİ.....	110
Üçüncü Bölüm	
Hastalığın İş Sözleşmesinin Feshine Etkisi	
§7. HASTALIĞIN İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESİH BİLDİRİMİ İLE SONA ERMESİNDE ETKİSİ	111
I. GENEL OLARAK	111
II. İHBAR SÜRELİ FESİH.....	112
A. İHBAR SÜRESİNE ETKİSİ	112
1. Raporlu Dönemde Gerçekleşen Haklardan İşçinin Yararlanması	119
2. Raporlu Dönemde Gerçekleşen Haklı Neden.....	120
B. PEŞİN ÖDEME İLE FESİH	123
C. FESHİN HUKUKİ SONUÇLARI	125
1. İhbar Tazminatı	125
2. Kötüniyet Tazminatı.....	127
§8. İŞ GÜVENCESİNDE HASTALIĞIN ETKİSİ	129
I. AYNI İŞ KOLUNDA OTUZ İŞÇİ ÇALIŞMASI	130
II. İŞÇİNİN YETERSİZLİĞİNDEN KAYNAKLANAN SEBEPLER	131
A. UZUN SÜRELİ HASTALIK	133
B. SIK SIK HASTALANMA.....	138

III. GEÇERLİ-HAKLI NEDEN AYRIMI	143
IV. FESHİN SON ÇARE OLMASI (ULTİMA RATIO) İLKESİ	144
V. İŞÇİNİN DAVRANIŞI VE VERİMİ NEDENİYLE FESİHTE SAVUNMASININ ALINMASI.....	150
VI. İŞE İADE DAVASINDA ARABULUCUYA BAŞVURU VE DAVA AÇMA SÜRESİNE HASTALIĞIN ETKİSİ	153
§9. İŞ SÖZLEŞMESİNİN SAĞLIK NEDENLERİYLE HAKLI FESHİ.....	154
I. İŞÇİNİN SAĞLIK NEDENLERİ İLE HAKLI FESHİ	154
A. İŞİN İŞÇİNİN SAĞLIĞI VEYA YAŞAYIŞI İÇİN TEHLİKELİ OLMASI.....	156
B. İŞVERENİN VEYA YAKIN ÇALIŞMA ARKADAŞLARININ HASTALIĞI NEDENİYLE İŞÇİNİN FESİH HAKKI.....	170
1. İşçinin Görüştüğü İşverenin veya Diğer İş Arkadaşlarının Bulaşıcı Hastalığı.....	171
2. İşçinin Görüştüğü İşverenin veya Diğer İş Arkadaşlarının İşçinin İşi ile Bağdaşmayacak Bir Hastalığa Yakalanması.....	175
C. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNİN ALINMAMASI	177
D. ZORLAYICI NEDENLE İŞÇİNİN FESİH HAKKINDA HASTALIĞIN ETKİSİ	181
II. İŞVERENİN SAĞLIK NEDENLERİ İLE HAKLI NEDENLE FESHİ	185
A. İŞÇİNİN KUSURLU HASTALIĞINDAN KAYNAKLANAN HAKLI NEDEN	187
1. İşçinin Kendi Kastı ile Hastalanması.....	188
2. İşçinin Derli Toplu Olmayan Yaşayışı Sonucu Hastalanması	190
3. İşçinin İçkiye Düşkünlüğünden Dolayı Hastalanması.....	192
4. İşçinin Devamsızlığının Belirli Bir Süreyi Aşması	196
B. İŞÇİNİN TEDAVİ EDİLEMeyecek BİR HASTALIĞA YAKALANMASI	198
1. Hastalığın Tedavi Edilemeyecek Nitelikte Olması.....	199
2. İşçinin İşyerinde Çalışmasında Sakınca Olması	201
3. Belirtilen Nitelikte Hastalığın Sağlık Kurulunca Tespit Edilmesi.....	204
C. İŞÇİNİN KUSURSUZ HASTALIĞINDAN KAYNAKLANAN HAKLI NEDEN	204

D. SAĞLIK NEDENİYLE HAKLI FESİHTE İŞÇİNİN SAVUNMASININ ALINMASI.....	213
E. İŞÇİNİN HASTALIĞI SIRASINDA İYİ NİYET VE AHLAK KURALLARINA AYKIRI DAVRANIŞI	215
F. HASTALIĞIN İŞE DEVAMSIZLIĞI HAKLI KILMASI.....	218
G. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİNE İŞÇİNİN UYMAMASI.....	220
H. ZORLAYICI NEDENLE İŞVERENİN FESİH HAKKI	222
§10. SAĞLIK NEDENİYLE HAKLI FESHİN BAZI KANUNLARDA DÜZENLENİŞ BİÇİMİ.....	224
I. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA	224
II. BASIN İŞ KANUNU'NDA	226
A. GAZETECİNİN SAĞLIK NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİN HAKLI NEDENLE FESHİ	226
B. İŞVERENİN SAĞLIK NEDENİYLE İŞ SÖZLEŞMESİNİ HAKLI NEDENLE FESHİ	227
III. DENİZ İŞ KANUNU'NDA	229
§11. SAĞLIK NEDENİYLE FESİH HAKKINI KULLANMA SÜRESİ.....	232
§12. SAĞLIK NEDENİYLE FESHİN HUKUKİ SONUÇLARI	236
SONUÇ	238
KAYNAKÇA	245

KISALTMALAR

Ay.	: Anayasa
Basın İş K.	: Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Deniz İş K.	: Deniz İş Kanunu
dn.	: Dipnot
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
İHSGHD	: İş Hukuku Ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi
İş K.	: İş Kanunu
İSGK	: İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
Karş.	: Karşılaştırmamız
K.	: Karar
KVKK	: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
LİHSGHD	: Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi
m.	: Madde
MÜHFD	: Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
S.K.	: Sayılı Kanun
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
SSİY	: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
STİSK	: Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
T.	: Tarih

XIV

TBB	: Türkiye Barolar Birliđi
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TMK	: Türk Medeni Kanun
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TİS	: Toplu İş Sözleşmesi
TİSGLK	: Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu
TÜTİS	: Türkiye Ulaştırma Kamu İşverenleri Sendikası Dergisi
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve sair
Y.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBK	: Yargıtay İçtihadı Birleřtirme Kararı